СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Соціолінгвістика»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Код і найменування спеціальності	Спеціальність В11 Філологія Спеціалізація В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Тип і назва освітньої програми	ОПП «Германські мови і переклад (англійська та німецька мови)»
Курс, семестр	1 курс, 2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120, із яких: денна форма: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. заочна форма: лекцій – 6 год., практичних занять – 4 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова(и) викладання	державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	факультет обліку та фінансів, кафедра германської і української філології
Контактні дані розробника(ів)	*викладач:* Дедухно Алла, к. філол. н., доцент, доцент кафедри германської і української філології *контакти:* ауд. 459 (навчальний корпус № 4) *e-mail:* dedukhno.alla@pdau.edu.ua *сторінка викладача:* https://www.pdau.edu.ua/people/deduhno-alla-volodymyrivna
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисциплін	Передумовою вивчення дисципліни є досягнуті результати навчання під час вивчення дисциплін «Практикум з мовної комунікації, перекладу та редагування різногалузевих текстів першою іноземною мовою (англійська)», «Практикум з мовної комунікації, перекладу та редагування різногалузевих текстів другою іноземною мовою (німецька)».
Компетентності	*загальні:* ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. *фахові:* ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямах і школах. ФК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки. ФК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною

	термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
Програмні результати навчання	ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці. ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Під час вивчення дисципліни студент удосконалює навички комунікації, здатність аналізувати та оцінювати, брати на себе відповідальність і працювати у критичних умовах, вміти залагоджувати конфлікти, презентувати себе і свою позицію, працювати в команді, раціонально планувати робочий час, здатність логічно і системно мислити, креативність, толерантність.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ознайомити здобувачів вищої освіти з основними поняттями, проблемами й методами соціолінгвістики, механізмами впливу соціальних чинників на мову й роллю мови в житті суспільства.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціолінгвістика як наукова і навчальна дисципліна.
Тема 2. Розвиток зарубіжної і вітчизняної соціолінгвістики.
Тема 3. Основні поняття соціолінгвістики.
Тема 4. Соціальна диференціація мови.
Тема 5. Мовні зміни внаслідок контактування мов.
Тема 6. Мовна політика. Державне регулювання мовних процесів.
Тема 7. Методи соціолінгвістичних досліджень.
Тема 8. Напрями соціолінгвістичних досліджень

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

словесні методи (лекція, пояснення), наочні методи (ілюстрування, демонстрування), практичні методи (вправи), методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду), методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження), інтерактивні методи (дискусії, проєктування професійних ситуацій, метод мозкового штурму, кейс-метод, рольові ігри, командні ігри), мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи письмового контролю (тести, навчальні завдання), методи самоконтролю (самоаналіз, самооцінювання).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені в Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання	Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичних заняттях без поважної причини (відсутнє документальне підтвердження) надається право одержати бали за передбачені робочою програмою форми поточного контролю, але із загальної

	суми за кожен вид завдань вираховується 1 бал.
- щодо академічної доброчесності	Списування під час виконання тестових завдань, практичних завдань та завдань екзаменаційної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist
- щодо відвідування занять	Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим, запізнення – лише з поважних причин.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти и визнання	На здобувачів вищої освіти поширюється право про результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Зокрема визнання та перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera тощо) дозволяються для освітнього компонента, який здобувачі вищої освіти починають опановувати з другого семестру (1 курсу), та проводяться до початку семестру, у якому згідно з навчальним планом і робочим навчальним планом відповідної освітньо-професійної програми передбачено його вивчення. Визнання та перезарахування результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті за частиною освітнього компонента може здійснюватися до початку або впродовж семестру, у якому опановується освітній компонент, проте не пізніше, ніж за місяць до встановленої дати семестрового контролю. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneformalnuosvitu.pdf
- щодо оскарження результатів оцінювання	Оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Білоконенко Л. А. Соціолінгвістика : практикум. Кривий Ріг : КДПУ, 2020. 106 с.
2. Соціолінгвістика: Інтеграційний напрям досліджень. Навчальна дисципліна : монографія / [Г. Мацюк, О. Горда, А. Чучвара та ін.] ; за ред. Галини Мацюк. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 280 с.

Допоміжні

1. Дедухно А. В. Прокляття як мовленнєвий акт. *Інноваційний потенціал та правове*

забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 18–19 травня 2021.
2. Дедухно Алла, Шаравара Тамара. Дискурсивні особливості мовленнєвого акту побажання. *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : зб. матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 22 березня 2023 р.). Полтава : ПДАУ, 2023. С. 25–27.
3. Дедухно А.В., Шаравара Т.О. Лінгвопрагматичні особливості перформативного акту співчуття (на матеріалі української мови). *Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика* : колективна монографія / за наук. редакцією Н. Сизоненко. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. С. 27–34.
4. Римашевський Ю. Соціолінгвістика і лінгвокультурологія: спільне й відмінне у підходах до вивчення взаємодії мови і культури. *Мова і суспільство*. 2010. Випуск 1. С. 31–37.
5. Соціолінгвістичні студії /за заг. ред. Л.О. Ставицької. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 288 с.
6. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг : соц. диференціяція української мови : монографія. Київ : Критика, 2005. 464 с
7. Liulka V., Dedukhno A. The specifics of English distance learning in higher educational institutions of Ukraine. Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. Drohobych: Publishing House „Helvetica", 2022. Issue 50. pp. 347–35.

Реквізити затвердження	Затверджено на засіданні кафедри германської і української філології протокол від 01 вересня 2025 року № 1.

Додаток до силабусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти					Разом
	Виконання практичних завдань	Підготовка наукових тез	Виконання завдань самостійної роботи	Ведення соціолінгвістичного словника		
Тема 1. Соціолінгвістика як наукова і навчальна дисципліна	5				***5***	
Тема 2. Розвиток зарубіжної і вітчизняної соціолінгвістики.	5				***5***	
Тема 3. Основні поняття соціолінгвістики	10				***10***	

Тема 4. Соціальна диференціація мови	10				***10***
Тема 5. Мовні зміни внаслідок контактування мов	10				***10***
Тема 6. Мовна політика. Державне регулювання мовних процесів	5				***5***
Тема 7. Методи соціолінгвістичних досліджень.	5				***5***
Тема 8. Напрями соціолінгвістичних досліджень	10	10	18	12	***50***
Разом	**60**	**10**	**18**	**12**	***100***

Шкала та критерії оцінювання

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Тип / опис завдання	Кількість балів	Шкала оцінювання
Виконання практичних завдань	5 балів	Практичне завдання виконано правильно; студент виявляє глибокі знання, досконало обґрунтовує свої думки, оперує спеціальною термінологією, вміло застосовує знання на практиці, наводить самостійно складені приклади, повністю розуміє матеріал..
	4 бали	Практичне завдання виконано правильно; студент виявляє достатній рівень знань, обґрунтовує свої думки, оперує спеціальною термінологією, застосовує знання на практиці, наводить приклади, допускає поодинокі помилки в послідовності викладу матеріалу, відповідає без порушення норм літературної мови.
	3 бали	Практичне завдання виконано частково, студент демонструє невеликий обсяг знань, не завжди вдало добирає слова плутається у спеціальній термінології, непослідовно обґрунтовує свої думки, допускає помилки у формулюванні правил, відповідає з незначними порушеннями мовних норм.
	2 бали	Практичне завдання виконано частково; студент демонструє обмежений обсяг знань, не завжди вдало добирає слова непослідовно обґрунтовує свої думки, допускає помилки у формулюванні положень відповідає з порушеннями мовних норм.
	1 бал	Практичне завдання виконано фрагментарно; студент демонструє недостатній рівень знань, непослідовно обґрунтовує свої думки, плутається у формулюванні положень, поверхнево знає спеціальну термінологію, відповідає з порушеннями мовних норм.
	0 балів	Практичне завдання не виконано або виконано неправильно; студент не демонструє знання, не обґрунтовує свої думки, не оперує спеціальною термінологією, відповідає зі значним порушеннями мовних норм.

Шкала та критерії оцінювання ведення соціолінгвістичного словника

Тип / опис завдання	Кількість балів	Шкала оцінювання
Виконання завдань: оформлення соціолінгвістичних термінів у формі	11–12 балів	Соціолінгвістичний словник включає усі терміни і поняття теми, студенти можуть вільно розтлумачити зміст цих термінів. Словник написаний власноруч, з дотриманням усіх мовних норм, акуратно оформлений
	9–10 балів	Соціолінгвістичний словник включає усі терміни і поняття теми,

словника.		студенти можуть розтлумачити зміст цих термінів. Словник написаний власноруч, акуратно оформлений
	7–8 балів	Соціолінгвістичний словник включає терміни і поняття теми, студенти розтлумачують зміст цих термінів, користуючись записами. Словник написаний власноруч.
	5–6 балів	Соціолінгвістичний словник включає не всі терміни і поняття теми, студенти розтлумачують зміст цих термінів, інколи плутаються у формулюваннях, користуються записами. Словник написаний власноруч
	3–4 бали	Соціолінгвістичний словник включає половину термінів і понять теми, студенти плутаються у формулюваннях, допускають помилки, користуються записами. Словник написаний власноруч
	1–2 бали	Соціолінгвістичний словник оформлений частково, студент не орієнтується в термінології.
	0 балів	Завдання не виконано.

Шкала та критерії оцінювання підготовки наукових тез

Тип / опис завдання	Кількість балів	Шкала оцінювання
Підготовка наукових тез	**9–10 балів**	Тези підготовлені на достатньо високому науковому рівні; студент досконало знає предмет соціолінгвістики, особливості зарубіжної і вітчизняної соціолінгвістики, основні поняття; розуміється на соціальній диференціації мови, характеризує сучасну мовну ситуацію, виділяє соціальні аспекти мови та мовлення; досконало обґрунтовує свої думки, повністю розуміє матеріал, відповідає без порушення норм літературної мови.
	7–8 балів	Тези підготовлені на достатньому науковому рівні; студент знає предмет соціолінгвістики, орієнтується в особливостях зарубіжної і вітчизняної соціолінгвістики, основні поняття; розуміється на соціальній диференціації мови, характеризує сучасну мовну ситуацію, виділяє соціальні аспекти мови та мовлення, обґрунтовує свої думки, розуміє матеріал, відповідає без порушення норм літературної мови.
	5–6 балів	Тези підготовлені на середньому науковому рівні; студент орієнтується у предметі соціолінгвістики, в особливостях зарубіжної і вітчизняної соціолінгвістики, основних поняттях; розуміється на соціальній диференціації мови, проте плутається в поняттях, непослідовно обґрунтовує свої думки, відповідає з незначними порушеннями норм літературної мови.
	3–4 бали	Тези підготовлені на середньому науковому рівні; студент орієнтується у предметі соціолінгвістики, в особливостях зарубіжної і вітчизняної соціолінгвістики, основних поняттях; розуміється на соціальній диференціації мови, проте плутається в поняттях, непослідовно обґрунтовує свої думки, відповідає з порушеннями норм літературної мови.
	1–2 бали	Тези підготовлені фрагментарно; студент демонструє недостатній рівень знань із соціолінгвістики, погано обізнаний із зарубіжною і вітчизняною соціолінгвістикою, плутається в поняттях, не уміє обґрунтовувати свої думки, відповідає з порушеннями норм літературної мови.
	0 балів	Тези не підготовлено; студент не демонструє знання, не обґрунтовує свої думки, плутається у соціолінгвістичній термінології, спілкується

		із суттєвим порушеннями мовних норм.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Тип / опис завдання	Кількість балів	Шкала оцінювання
Виконання завдань: виконання конспекту із завданнями, винесеними на самостійне опрацювання. Усього 18 балів	**17–18 балів**	Завдання виконано правильно, у повному обсязі з дотриманням мовних норм та наведенням різноманітних прикладів.
	15–16 балів	Завдання виконано правильно, у повному обсязі з дотриманням мовних норм та наведенням прикладів, проте наявні 1–2 помилки або 2–3 неточності.
	13–14 балів	Завдання виконано правильно, проте трапляються деякі змістові помилки, неточності, не завжди наявні приклади.
	11–12 балів	Завдання виконано не повністю, наявні змістові помилки, наведено не всі приклади.
	9–10 балів	Завдання виконано не повністю. Питання не розкрито, наявні мовностилістичні помилки, наведено мало прикладів.
	7 – 8 балів	Завдання виконано не повністю. Питання не розкрито, наявні мовностилістичні помилки, немає прикладів.
	4–6 бали	Завдання виконано фрагментарно, наявні суттєві змістові недоліки, порушено логіку викладу.
	0–3 бали	Завдання не виконано або виконано неправильно.